

3. **Договір про заснування Європейської Спільноти(консолідована версія станом на 1 січня 2005року)** – Режим доступу http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017

4. **European Environment Agency. // Copenhagen, Luxembourg:** Office for Official Publications of the European Communities. – 2006.– P.72.

5. **Угода про Східне партнерство** [Електронний ресурс] –Режим доступу:http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=224168250&cat_id=223345569

6. **Порядок денний асоціації Україна – ЄС на 2011 -2012 роки – "Інші сфери співробітництва"**[Електронний ресурс] –Режим доступу: <http://gua.convdocs.org/docs/941/index249258.html?page=4>

7. Жаліло Я.А. **Євроінтеграційні перспективи України: від декларації – до дій.** – Стратегічні пріоритети – 2009. – №№(12). – С.129-135.

8. Веклич О.О., Хлобистов Є.В. **Перспективи сучасної екологічної політики з точки зору вимог сталого людського розвитку**//Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь /кер. авт. колективу Е.М.Лібанова /Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Пугхи. – Умань: «Візаві», 2012. – С. 99-102

Рецензент: д.е.н., професор Павліха Н.В.

УДК 330.190.2:631.6

Ж. С. ШИЛО
О. В. КРАВЧУН

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ

Висвітлено сучасний стан інвестиційно-інноваційного розвитку України. На основі світового досвіду розглядається можливість державної підтримки підприємств. Звернено увагу на пріоритетні напрямки в інвестиційно-інноваційній діяльності.

© Шило Ж.С. – к.е.н., доцент Національного університету водного господарства та природокористування;

© Кравчун О.В. – студентка Національного університету водного господарства та природокористування

The article deals with the modern stage of the development in the Ukraine. On the basis of world experience the consideration with the state support of the enterprises. Take into consideration of the main conversation in the innovation activity.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інвестиційний розвиток, конкурентоспроможність, ринкова економіка.

Про важливість інвестиційно-інноваційного розвитку України можна говорити багато. У період економічних перетворень, в якому сьогодні знаходиться Україна, при різноманітні складних процесів і взаємин між підприємствами, фінансовими інститутами на внутрішньому та зовнішньому ринках гострою проблемою є ефективне вкладення інвестицій.

У сучасних умовах модель «зростання виробництва – збільшення інвестицій – економічне зростання» показує, що інвестиції виступають важливою умовою здійснення структурної перебудови національної економіки, забезпечення технічного прогресу, підвищення показників на макро – та мікрорівнях.

Сучасні перспективи економічного розвитку України пов'язуються з високотехнологічними й конкурентоспроможними підприємствами, господарська діяльність яких створювала б «синергетичний ефект» із національною економічною системою. Такий ефект можливий лише за наявності інноваційного розвитку підприємств, які складають основу конкурентоспроможності національної економіки.

Інноваційно-інвестиційна діяльність є об'єктом досліджень багатьох вчених. Проблемам пошуку внутрішніх і зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів, формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні, удосконалення системи державного управління інвестиційною діяльністю присвячені праці таких дослідників: Ставицького А.В., Кифяка В.Ф., Осецького В.А., Борщевського В.В., Крупки М.І., Литвиненко О.Є., Шаповалова О.В., Вишиваної Б.М., Юрій С.І., Захаріна С.В. Жалило Я., Павлова В., та багатьох інших. Однак в кожній з цих праць описуються лише окремі засоби впливу законодавчих та виконавчих органів влади на інвестиційну діяльність, що не дає змоги побачити цілісну картину системи державного управління у цій сфері.

Отже, **метою дослідження** є аналіз перспектив та шляхів розвитку інноваційно-інвестиційного клімату в Україні.

Актуальність інвестиційно-інноваційного розвитку держави зумовлено в першу чергу усвідомленням позитивної ролі інновацій на мікро - та макрорівнях, які підтверджено яскравим прикладом економічного зростання держав світу на основі широкомасштабного впровадження інновацій та активізації інвестиційних процесів.

Вплив інвестиційної політики може проявитися як в прискоренні відтворювання темпів економічного розвитку країни, так і стимулюванні промислового виробництва, забезпечення умов для стійкого й швидкого економічного зростання та підвищенні рівня суспільного добробуту в Україні.

Товаровиробники зрозуміли, що вижити можна лише за умов постійного вдосконалення технічних, економічних, ергономічних, маркетингових показників виробленої продукції. Досягти цього можна лише за постійного впровадження інноваційних проектів, переходу на шлях інноваційного розвитку всією країною.

Метою інноваційно-інвестиційної діяльності є підвищення конкурентоспроможності і розширення ємності ринку. Пошук ринків збуту та розширення їх ємності – найпоширеніший стратегічний мотив для інвестицій в Україну, розширення власного ринку на їх території.

Це реально можливо лише за наявності належного інвестування відповідно до ринкових умов господарювання. Країни, що виходять із економічної кризи в трансформаційний період, все більше вбачають у прямих безпосередніх інвестиціях джерело економічного розвитку та модернізації економіки. Це, по суті, єдиний шлях покращення соціальних позицій розвитку країни. Такі країни намагаються лібералізувати свої інвестиційні режими та застосувати сприятливі заходи щодо залучення більших потоків інвестицій. Економіка багатьох країн, які стали світовими лідерами, ґрунтується на реалізації наукових досягнень. У розвинутих країнах 85-90% приросту ВВП припадає на виробництво наукоємної продукції [2].

Орієнтація України на світові стандарти управління економічними процесами передбачає використання

позитивного досвіду розвинених країн для прискорення власного економічного розвитку. Зважаючи на істотний вплив інноваційних чинників на економічну динаміку, доцільно передусім скористатись напрацюваннями світової теорії і практики управління інноваційним розвитком.

Водночас держава повинна створювати сприятливий інвестиційний клімат з метою якнайширшого залучення поряд з внутрішніми іноземних інвесторів на взаємовигідних засадах. Активізація інвестиційного процесу є одним із важливих механізмів соціально-економічних перетворень [2].

На сучасному етапі світового розвитку безумовним лідером за масштабами поширення інноваційних процесів виступають США, оскільки на їх долю за останні півстоліття припадає понад 60% усіх технічних інновацій у світі. Згідно з даними інноваційних обстежень інноваційно активними у Франції, Великобританії та Німеччині стали 70-82% підприємств. У Канаді 84% компаній впроваджували інновації в 2000-2010 рр., причому 53% впровадили нові та унікальні для свого ринку процеси та продукти. Франція посідає четверте місце серед промислово розвинених країн (після США, Японії, Німеччини) за загальною сумою витрат на НДДКР і друге (після США)- за питомою вагою на одного жителя країни [3].

Світова практика інноваційного розвитку доводить необхідність та доцільність впровадження інноваційної моделі розвитку економіки на рівні держави, регіону та окремого підприємства. Отже, реалізація інноваційної політики можлива за умови ефективного функціонування інноваційного підприємства, тобто якісно нової сфери інтеграції науки у виробництво. Проте не слід забувати, що повноцінний розвиток інноваційного підприємства відбувається в інноваційній системі, що є сукупністю взаємопов'язаних компонентів. Є різні варіанти інноваційної політики, вони різняться ступенем втручання держави, формами стимулювання, рівнем науково-технічного процесу, організаційними структурами інноваційного процесу і потребами суспільства.

Так, зокрема державна підтримка інноваційної діяльності в США відбувається за рахунок пільгового оподаткування, пільгового режиму амортизаційних відрахувань,

інвестиційних податкових кредитів, субсидій, цільових асигнувань бюджету, виключення витрат на НДДКР, із суми оподаткованого доходу. У Франції це – довгострокові позики, дотації, субсидії, пільгове оподаткування, податкові кредити, кредитні гарантії.

В Україні удосконалення механізмів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, сьогодні в умовах дефіциту фінансування, розглядається передусім у контексті фінансового забезпечення, яке передбачає визначення інвестиційних потреб, пошук внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування з урахуванням їх вартості та очікуваної ефективності інвестицій.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» до основних елементів *інноваційної інфраструктури* відносяться державні інноваційні фінансово-кредитні установи, венчурні компанії та фонди, консалтингові фірми та інші установи. При цьому згідно Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» до останніх відносять випуск платіжних документів, залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення, послуги у сфері страхування, торгівля цінними паперами, професійна діяльність з управління активами інститутами спільного інвестування та ін. Проте сьогодні в процесі фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності кредити, страхування чи популярне в розвинених європейських країнах венчурне фінансування використовується недостатньо.

Отже, основні проблеми фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні полягають в нерозвиненості чи недосконалості функціонування таких сучасних інструментів:

- 1) банківського кредитування;
- 2) страхових послуг;
- 3) венчурного фінансування;
- 4) участі в інвестиційних фондах тощо.

Умови інфляції та криза внутрішнього інвестування актуалізує проблему залучення іноземних інвестицій. Отже, іноземні інвестиції мають велике значення для економіки країни, що їх одержує оскільки вони забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки

виробничій та науково-технічній кооперації, слугують джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва, залучають вітчизняних підприємців до передового господарчого досвіду, сприяють поширенню інновацій, стимулюванню імітації та запозичення найкращої ділової практики розвинених країн, збільшенню продуктивності праці та добробуту населення [1].

На практиці інвестиційно-інноваційний клімат України оцінюється фахівцями, як непривабливий. Причин декілька: макроекономічна нестабільність, часті і непередбачувані зміни правових умов господарювання, недостатній розвиток ринкової інфраструктури, недосконала система регулювання економічного життя (особливо у податковій сфері), низький рівень заохочень товаровиробників щодо реалізації інвестицій та інновацій.

Проте, з результатів опитування [4] іноземних інвесторів, експертних оцінок і вражень від ознайомлення з Україною, можна зробити висновок, що теоретично географічні, політичні, економічні і соціальні умови є досить привабливими для залучення іноземного капіталу. Опитування інвесторів, які тривалий час працюють в Україні, фактично підтверджує прийнятність економіки для інвестування. Дві третини опитаних інвесторів дали високу оцінку умовам і можливостям економіки України для інвестування.

Залучаючи до країни іноземний капітал, не слід забувати, що з нинішньої кризи Україну виведуть лише власні зусилля. Не варто надавати підприємствам з іноземними інвестиціями податкові пільги, яких не мають українські, зайняті у тій же сфері діяльності. Як показав досвід, такий захід майже не впливає на інвестиційну активність іноземного капіталу, але призводить до виникнення на місці колишніх вітчизняних виробництв підприємств з формальною іноземною участю, які претендують на пільгове оподаткування.

Отже, враховуючи світовий досвід інноваційно-активних й успішних держав, для забезпечення стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності наголошуємо на необхідності здійснення наступних кроків:

На рівні підприємства:

- вдосконалити механізм стратегічного планування діяльності та формування фінансово-інвестиційної стратегії;

- розробити концепцію управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства;

- максимально використовувати послуги, представлені на сучасному фінансовому ринку, включаючи використання капіталу венчурних й інвестиційних фондів, ф'ючерсних контрактів, ефективне реінвестування, банківське кредитування, операції з цінними паперами тощо;

- розширити сферу застосування різноманітних форм кредитування, включаючи лізинг, факторинг та інші сучасні форми фінансування в практиці підприємств та ін.

На рівні держави:

- на законодавчому рівні виділити страхування ризиків при реалізації інвестиційних та інноваційних проектів як окремий вид діяльності страхових компаній;

- висвітлити основні положення венчурного фінансування в Україні шляхом прийняття відповідного нормативно-правового акту;

- включити в пріоритетні напрямки державної політики заходи зі здешевлення кредитних ресурсів для впровадження інновацій;

- стимулювати комерційні банки, наприклад, шляхом вигідного рефінансування при наданні пільгових кредитів підприємствам для реалізації інноваційно-інвестиційних проектів;

- розширювати й розвивати інноваційну інфраструктуру та ін.

Бібліографія

1. **Інноваційна активність промислових підприємств за даними Державного комітету статистики України.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. **Матеріали сайту інвестиційного фонду EVU.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.evu.kiev.ua>

3. **Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки»** №1801 від 28 грудня 2001 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>

4. **Про інвестиційну діяльність: Закон України** №1560-XII від 18.09.91р. (зі змінами та доповненнями)

5. **Про інноваційну діяльність: Закон України №4 – IV від 04.07.02р.**

6. **Державний комітет статистики України.** // www.ukrstat.gov.ua.

7. Карпунь І.Н. **Антикризові заходи на підприємстві: управління, стратегія, цілі та завдання:** Монографія. - Львів: Магнолія, 2008.- 440с.

8. **Наукова та інноваційна діяльність в Україні 2007:** Стат. зб. - К.: Держкомстат України. – 2008. - 312с.

9. Пирог О. В. **Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання в Україні** // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №5. - С. 15-19 .

10. Романюк Т.Ф. **Економічна сутність інвестицій** // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. - №7-8. – С. 25-26.

11. Соддатенко В. В., Федоренко С. В. **Аналіз інвестиційного клімату України** // Економіка та держава. – 2012. - №6. – С. 17-20.

Рецензент: д.е.н., професор Павлов В.І.